

LIBRIS

We know
books

**Stelianos Papadopoulos
(Monahul Gherasim)**

SLAVA LUI PANAIOTAKIS

Roman

Traducere din limba greacă
Cristian Spătărelu

EDITURA EGYMENITA
2022

Convingerile lor politice ne erau cunoscute și nouă încă din anii copilăriei noastre. Însă, deși am întrebat oameni bătrâni din sat, nimeni nu și-a amintit de istoria lui Panaiotakis.

Slavă lui Dumnezeu, Care este preamărit de trăirea și moartea unor asemenea oameni, Care își ascunde măreția în lucruri mărunte și este slăvit prin întâmplări triste și neobișnuite!

Ieromonahul Filotei Dohiaritul

Își ciuliră cu toții urechile și în miezul nopții lauziră un tropot îndepărtat. Cei sperioși se înspăimântară. Mulți se ascuseră prin tufișurile apropiate și pe după stânci. Cei care au apucat au fugit mai departe. Unii bătrâni se întoarseră și se încuiară cu încăpățănare în casele lor pustii.

— Aici o să rămânem și fie ce-o fi! Noi nu ne clintim nici un pas de aici. Rămânem unde ne-au născut părinții. Chiar de-ar fi să murim aici. Se poate ca nici să nu se atingă de noi, o să vedeți. Oameni sunt și ei. Doar să nu fie acei diavoli fără Dumnezeu, hoardele fără stăpâni...

La răscruce, puțin în afara micului sat grecesc, aștepta un grup de oameni, gata și el să dispară în câteva clipe. Erau cei mai tineri, cei mai hotărâți, mai zvelți. În ochi li se citea căutarea și frica. Fața le era palidă și încordată. Când priveau înapoi spre satul lor, când la cele trei drumuri care li se întindeau în față. Apoi străbăteau cu mintea toate cărările și luminișurile de pe dealurile din jur, ca să distingă de unde se auzea venind tropotul și cine sunt acei cavaleri. În final își ațintiră privirea spre părintele Ambrozie, care stătea între ei. Și el se temea. Nu voia să moară pe nedrept atâta lume. Citind însă cărțile bisericești și având o experiență urâtă, înțelegerea mai mult soarta, exilul, durerea și prigonirea omului de către om.

— Credință, fiii mei, și ne vom izbăvi! Credință în Dumnezeu și în noi înșine. Dar atenție, purtarea noastră trebuie să fie potrivită. Altfel vom pieri toți și n-aș suporta asta. Mai bine să fi murit... decât să văd asta.

Părintele Ambrozie era preotul satului de cincisprezece ani. Învățase puțină carte la Seminarul din Kesaria și la vârsta de douăzeci și opt de ani a fost hirotonit preot celib. Se născuse și el în sat. Din familia lui trăiau doar sora și tatăl său, care avea altă părere. Bătrânul nu voia să părăsească satul și i-o spusese clar fiului său.

— Eu, Ambrozie, să știi asta, n-o să vin cu tine. O să rămân aici, chiar dacă hoardele turcești m-ar pârjoli. O să rămân aici, unde am îngropat-o pe mama ta. Aici, unde un străin m-a ajutat și - Dumnezeu să-l ierte - m-a însurat. Dar fii foarte atent, căci vei lua atâtea suflete în spatele tău. Altfel nu-ți spun.

Încă de seara părintele trăsesese clopotul și îi adunase pe săteni în fața bisericii. Le spusese să intre toți în biserică, în afară de moșii și babele care nu îl ascultau sau cărora nu le păsa și de copiii mici.

Intră și el. De la ușă înaintă spre centrul bisericii. Oamenii se dădură la o parte, îi făcură loc și el înaintă spre ușile împărătești. Înainte de a urca cele două trepte, stătu pe loc, rămase încrămențit. Minte îi era întunecată. Apoi se răzgândi. Nu, nu va vorbi de la ușile împărătești. De acolo citise Evanghelia, împărtășise lumea, explicase adevărul despre Dumnezeu și mântuire. Toate acestea nu așteaptă un

răspuns. Sunt lucruri sigure, care nu se discută. Pe acestea trebuie doar să le ascuți, să le înveți, să le înțelegi și să le pui în practică. Acum lucrurile erau altfel. Care era acum calea cea mai bună lăsa loc multor discuții.

Așadar părintele Ambrozie se întoarse spre dreapta și urcă la analogul de lemn al psaltului. Toți își îndreptară ochii spre el. Și toți îl văzură mai înalt decât era, mai sfânt, mai serios. Li se părea rupt de lume, pentru că era ascet, mai cunoscător al situației, al răului ce i-a aflat. Părintele își dădu seama cât de mult s-a înălțat în inimile sătenilor și se necăji. De aceea încercă să vorbească mai simplu, mai limpede și fără siguranță absolută.

— Așadar, frați consăteni, am ajuns la sfârșit. Și trebuie să luăm o hotărâre. Toți cunoaștem situația. Soldații fug de peste tot. Iar în spatele lor acei blestemați cumpliti distrug totul. Lasă în urmă praf și pulbere. Înjunghie, necinstesc, pârjolesc pe cine vor. În bisericile noastre își adăpostesc animalele și își fac nevoile. Misiunea internațională, despre care se vorbește, n-a apărut încă aici. Nici în ținuturile din jur. Cine o să ne ocrotească? Iar dacă vor veni, ne vor găsi vii sau ne vor număra cadavrele, ca să trimită raport la Paris sau Londra? Se aude, desigur, că unii au mers în adâncurile pădurii, că s-au adunat și ocrotesc lumea. Însă pe cei ocroțiți nu i-a văzut nimeni. Dar și așa dacă ar fi, până când vor ajunge aici, ne vor mânca viermii, iar femeile... nici nu vreau să mă gândesc. Am vorbit și am repetat cu bătrânii și cu toți zilele acestea. Dar n-am ajuns la

inicio concluzie sau hotărâre. Înțeleg asta. Avem – și mai mult voi, desigur – toate ale noastre aici, însăși viața noastră, și pe cei morți ai noștri, și icoanele noastre. Plecarea din ținuturile natale este grea. Dezrădăcinarea sfășie sufletul. Nici eu nu vreau să plecăm. Însă dacă e să mor, dacă e să mă înjunghie hoardele turcești, ce să fac cu averea mea, cum să păzesc mormântul răposatei mele mame, cum să privesc icoanele și Sfânta Masă? De aceea vă spun, dragii mei consăteni, vă spun și eu ca un simplu om, că trebuie să luăm o hotărâre. Să plecăm, așa cum au plecat și oamenii din alte sate. Nu sunt înțelept, nu sunt atotcunoscător, dar iată... văd răul venind și nu vreau să pierim. Iar apoi, cine știe, dacă Dumnezeu vrea ca marile puteri să cadă la înțelegere, poate că vom reveni în satul nostru, și noi și cei care au plecat din locurile lor. Aceste ținuturi, satele, sunt ale noastre. Iar dacă înțelepții europeni nu știu asta, o știe Dumnezeu.

A spus și multe altele părintele Ambrozie. Însă șovăiala le înțepenise inimile și nu îndrăzneau să spună nici da, nici nu, în afară de câțiva tineri care au strigat „să plecăm!” și de câțiva bătrâni care mormăiau:

— Unde o să ne ducem, bre părinte, doar acest ținut este al nostru, pentru bătrânețile noastre... Noi nu ne clintim de aici nici măcar un pas.

Capii de familie, bărbații maturi, care aveau primul cuvânt, tăceau. Nici în față, nici în spate. De o parte era prăpastie, de cealaltă parte stâncă. Doar câțiva au întrebat dacă sunt vești despre misiunea

internațională și unde se află exact ultimele regiamente de soldați. Însă câte știau ei, atâtea știa și sârmanul părinte Ambrozie. Singurul lucru în plus pe care-l știa el era faptul că însăși căpetenia regimentului de soldați care rămăsese în urmă, în ținuturile lor, era un cavaler neînfricat, negricios, Plastiras. Se auzise că era din Tesalia și că inima lui dovedea asta. Soldații lui îl ascultau orbește și turcii tremurau când auzeau de el.

Așadar acest Plastiras avea să treacă pe la răscrucea de lângă satul lor, mergând spre țărm. Avea oare împreună cu el tot regimentul de soldați? A lăsat în urma lui mai mulți sau mai puțini soldați? Nimeni nu știa. Oricum, din ceasul când vorbeau în biserică și până în ziua următoare la prânz cavalerul cel negricios avea să treacă pe acolo.

Neavând ce să mai adauge încât consătenii lui să ia o hotărâre, părintele Ambrozie le propuse:

— Ascultați-mă bine! Dacă nu vreți să luați o hotărâre, n-o luați. Din câte știu, până mâine la prânz va trece acest ofițer al armatei. Probabil va fi ultimul, nu sunt sigur de asta. E un grec însemnat, neînfricat, și cunoaște în amănunt situația. Deci să fim cu toții adunați acolo. Îl vom opri. Eu o să-l întreb dacă trebuie să fugim sau să rămânem. O să-i cerem părerea. Toți vom auzi ce ne va spune. Iar după aceea vom lua o hotărâre.

Această propunere a fost încuviințată de cei mai mulți și toți au pornit. Toți, chiar și bătrânii bolnavi, femeile gravide și pruncii. Se întunecase de tot când mergeau spre răscruce, care se afla la doi kilometri

depărtare de sat. Câțiva mai hotărâți au luat-o pe scurtătura drumului, au intrat în casele lor pustii și înfricoșate și au adunat tot ce aveau mai de valoare și mai ușor. Și-au băgat în buzunare puținii bănișori pe care-i aveau și unele bijuterii de argint. Au luat câte o haină mai groasă pentru fiecare persoană, câte o icoană-două, și au apucat iarăși degrabă spre drumul ce ducea la răscruce.

Părintele, când toți ieșeau din biserică, coborî de la analogul psaltului și se opri în fața ușilor împărătești, privind Sfânta Masă. Își întoarse privirea în spate și văzu că toți plecaseră. Apoi privi iarăși în față, spre Sfânta Masă. I se păru că mintea lui funcționează acum diferit.

„Bre Ambrozie, unde vrei să pleci, nu sunt eu lucrarea ta, nu ești tu cel ce mă îngrijești, nu mie, Sfintei Mese, îți încredințai necazurile tale? Acum o să mă lași singură?”

Gândul acesta se cuibări în el și îi bântuia de la un capăt la altul inima și mintea. Îi țintuia picioarele pe lespezile de cărămidă și nu-l lăsa să se miște. Rămase acolo, până când micuțul rahitic, Panaiotakis, se duse pe tăcute lângă el, îl luă de mânecă și îl întrebă bâlbâit:

— Părinte Ambrozie, mă iei și pe mine?

Glasul lui Panaiotakis îl aruncă în alt haos, în altă prăpastie... A avea o turmă... Situația în care se aflau îi amețea mintea, îi făcea inima să zvâcnească. Însă minutele treceau. Poate că Plastiras se apropia. Sătenii se aflau toți pe drum. Se sili pe sine, privi în sus și ochii lui îl văzură pe Atotțiitorul și strigă tare:

— Și acum, Preamărite Doamne!

Panaiotakis îl apucă iarăși de mânecă și zise bâlbâit:

— Ia-mă cu tine, părinte, o să reușesc.

Părintele își întoarse capul, se uită spre Panaiotakis, îl mângâie cu iubire și cu vocea înecată îi spuse:

— Să mergem, fiule, poate că vom reuși, sigur vom reuși.

Acum toate fuseseră hotărâte. Vor pleca, și trebuie să-i facă pe toți să reușească. În biserică mai rămăsese un lucru de făcut: Părintele Ambrozie înaintă, intră în Sfântul Altar, făcu trei metanii în fața Sfintei Mese și își îndreptă mâinile spre o cutiuță, acolo unde se păstra Sfânta Împărtășanie pentru nevoi urgente. Era o cutiuță mică. A sărutat-o, apoi a înfășurat-o într-o pânză curată pe care o avea la Sfânta Masă. I-a făcut un nod strâns, a desfăcut într-un loc lanțul lung de argint al Crucii pe care o purta la gât, a dat de două ori lanțul pe după nodul pânzei, a trecut un capăt al lui prin nod, apoi a legat la loc cele două capete ale lanțului și a agățat la gât cutiuța.

Era gata. Își făcu din nou semnul crucii. Îngenunche grăbit. Ieși din Sfântul Altar. În dreapta lui îl văzu stând pe Panaiotakis. Rahiticul. Fără să întrebe, desfăcuse pânza lucioasă și albastră care era agățată sub Maica Domnului de la catapeteasmă, și scosese din cadrul de lemn iconița Maicii Domnului, care se afla pentru închinăciune sub icoana mare a catapetesmei. Panaiotakis îl întrebă din priviri pe părintele Ambrozie și acesta încuviință.

— Împachetează-o, fiule, și să mergem!

Plecară și ei spre răscruce. Părintele mergea de nevoie în pas normal, iar băiatul cel cocoșat, pe care-l ținea de mână, se chinuia să se târască în spatele lui. Au ajuns și consătenii lor i-au înconjurat. Unul câte unul îl priveau cu subînțeleș pe Panaiotakis și pe părintele Ambrozie.

— Unde-l duci, părinte, nu vezi în ce hal e, cum o să-l cărăm?

Părintele îi privi la rândul lui cu subînțeleș.

— Ce vreți să-i fac, e singur și părăsit, Dumnezeu o să ne ajute!

Contrar așteptărilor, oamenii n-au zis nimic. Se lăsă tăcerea. Cei care șovăiau, așteptau oarecare lumină care să-i facă să se hotărască. Cei ce se temeau foarte mult nu aveau curaj să vorbească. Iar cei ce aveau curajul să fugă, de ce să vorbească, de vreme ce erau hotărâți? Astfel, două sute zece suflete, împreună cu părintele și cu Panaiotakis, așteptau cu nădejde, fără glas, fără lacrimi, fără suspine. Nici măcar un oftat nu auzai. Chiar și pruncii se cuibăriseră fără frică și în pace în brațele mamelor lor.

Peste vreun ceas câțiva au început să se așeze pe jos, de-a dreapta și de-a stânga celor trei drumuri. Peste puțin îi urmară toți. În picioare a rămas încă în mijlocul răscrucii părintele Ambrozie. Puternic, înalt, hotărât pentru marele drum. Lângă el era Panaiotakis. Micuț, slab, dar pregătit și el pentru același drum.

Trecură astfel cam trei ceasuri. Și era pe la miezul nopții când se auziră primele tropote. Nimeni nu știa dacă se apropia Plastiras sau dacă soseau hoardele

turcești. Cei sperioși s-au înspăimântat și mai tare. Unii s-au ascuns în tufișurile și după stâncile din apropiere. Alții s-au îndepărtat mai mult. Alții s-au întors în sat. Mai puțin de jumătate din săteni au rămas în jurul părintelui. Dacă odată cu apropierea cavalerilor și-ar fi dat seama că sunt hoarde turcești, urmau să se împrăștie și ei în ținuturile din jur.

Se apropia însă regimentul lui Plastiras. Un sătean care lucrase în slujba armatei știa să deosebească chiar și după tropote și după zgomot armata noastră de turcii cei cumpliți. Pentru a se încredința, s-a apropiat cam două sute de metri de drumul unde se auzeau tropotele. Deodată, sigur și entuziasmat, scoase un strigăt:

— Armata noastră, armata noastră!...

Întunericul duse glasul din tufiș în tufiș și din stâncă în stâncă. Parcă ar fi fost glas de înviere și peste câteva minute sătenii se adunară în jurul preotului.

Entuziasmul și ușurarea îi cuprinse pe toți. Acum vorbeau, dădeau din mâini, îi mulțumeau cu glas tare lui Dumnezeu. Își făceau semnul crucii. Câțiva făceau metanii, și vreo zece tineri au alergat la Sfânta Paraschiva, cel mai apropiat paraclis al satului, aflat la doar cinci sute de metri de răscruce. Au împins poarta, au intrat, și-au făcut în grabă semnul crucii și au început repede să scoată cele patru icoane de la catapeteasmă, cele două de la locul de închinăciune, mica Cruce de lemn din altar, doi arhangheli, două felinare cu toartă și cățuia.

Le strânseseră ocrotitor în brațele lor mari și le duseră repede la răscruce. Cei mai mulți, îndată ce